

Socialutskottets betänkande 2021/22:SoU6

Vård av unga vid Statens institutionsstyrelses särskilda ungdomshem

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen lägger regeringens skrivelse om vård av unga vid Statens institutionsstyrelses särskilda ungdomshem till handlingarna.

I april 2021 tillkännagav riksdagen för regeringen att den skulle återkomma till riksdagen med en skrivelse med en bedömning av de insatser som krävs för att vården inom Statens institutionsstyrelses särskilda ungdomshem ska vara säker såväl för de placerade unga som för personalen och för att en placering ska ge den unge den vård och behandling som krävs. I skrivelsen skulle regeringen även ange på vilket sätt åtgärderna ska genomföras (bet. 2020/21:SoU33, rskr. 2021/22:236).

I skrivelsen redogör regeringen för genomförda, pågående och beslutade insatser när det gäller de frågor som tas upp i utskottsbetänkandet där tillkännagivandet behandlas.

Med anledning av motioner föreslår utskottet två tillkännagivanden till regeringen om

- att regeringen senast den 19 april 2022 ska återkomma till riksdagen med en skrivelse (s. 12),
- alternativa placeringsformer för flickor (s. 18).

Utskottet anser att riksdagen bör avslå övriga motionsyrkanden.

I betänkandet finns 17 reservationer (S, M, SD, C, V, KD, L, MP). I en reservation (S, MP) föreslås att riksdagen inte ska göra något tillkännagivande till regeringen.

Behandlade förslag

Skrivelse 2020/21:215 Vård av unga vid Statens institutionsstyrelses särskilda ungdomshem.

Cirka 40 yrkanden i följdmotioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	8
Ärendet och dess beredning	8
Bakgrund	8
Utskottets överväganden	10
Uppföljning och extern granskning	10
Personalens utbildning och kompetens	12
Omplaceringsrätt	15
Kunskapsbaserad och jämlik vård	16
Uppföljning av vårdens kvalitet	18
Användning av särskilda befogenheter	21
Skolverksamheten inom Sis	24
Barnrättsperspektivet och rätten för unga att komma till tals	25
Tillsyn, kontroll och säkerhet	28
Regeringens skrivelse	30
Reservationer	31
1. Extern granskning, punkt 2 (SD, L)	31
2. Utbildning och kompetens, punkt 3 (M, V, L)	31
3. Oberoende granskning av Sis utbildningsprogram, punkt 4 (SD, V)	32
4. Omplaceringsrätt, punkt 5 (V, L)	33
5. Alternativa placeringsformer för flickor, punkt 6 (S, MP)	33
6. Oberoende granskning av Sis behandlingsprogram, punkt 7 (M, C, V, L)	34
7. Kvalitetsuppföljning och samverkan, punkt 8 (M, C, V, KD, L)	34
8. Inrättandet av ett oberoende expertråd m.m., punkt 9 (V)	35
9. Avskiljningar, punkt 10 (SD, C, V, KD, L)	35
10. Vård i enskildhet och oberoende observatörer, punkt 11 (V)	36
11. Särskild underrättelse till Ivo, punkt 12 (SD, V)	37
12. Skolverksamheten inom Sis, punkt 13 (V, L)	37
13. Barns rätt att komma till tals, punkt 14 (V)	38
14. En fristående klagomålsfunktion, punkt 15 (C, V, L)	38
15. Intern kontroll och säkerhet, punkt 16 (SD, C, L)	39
16. Intern kontroll och säkerhet, punkt 16 (V)	40
17. Ivo:s tillsynsinspektioner, punkt 17 (SD, V)	40
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	41
Skrivelsen	41
Följdmotionerna	41

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Uppföljning och extern granskning

1. Skrivelse till riksdagen

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen senast den 19 april 2022 ska återkomma till riksdagen med en skrivelse och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna

2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 1 och 2,

2021/22:1040 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkande 2,

2021/22:1065 av Acko Ankarberg Johansson m.fl. (KD) yrkande 2,

2021/22:1155 av Sofia Nilsson och Anders W Jonsson (båda C) yrkande 5 och

2021/22:1157 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 1.

2. Extern granskning

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:1010 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 1 och

2021/22:1040 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkande 1.

Reservation 1 (SD, L)

Personalens utbildning och kompetens

3. Utbildning och kompetens

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 6 och

2021/22:1157 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 2.

Reservation 2 (M, V, L)

4. Oberoende granskning av Sis utbildningsprogram

Riksdagen avslår motion

2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 5.

Reservation 3 (SD, V)

Omplaceringsrätt

5. Omplaceringsrätt

Riksdagen avslår motion

2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 17.

Reservation 4 (V, L)

*Kunskapsbaserad och jämlik vård***6. Alternativa placeringsformer för flickor**

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om alternativa placeringsformer för flickor och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 8 och

2021/22:1157 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 3.

Reservation 5 (S, MP)

7. Oberoende granskning av Sis behandlingsprogram

Riksdagen avslår motion

2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 7.

Reservation 6 (M, C, V, L)

*Uppföljning av vårdens kvalitet***8. Kvalitetsuppföljning och samverkan**

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:1155 av Sofia Nilsson och Anders W Jonsson (båda C) yrkande 1 och

2021/22:1157 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkandena 4 och 5.

Reservation 7 (M, C, V, KD, L)

9. Inrättandet av ett oberoende expertråd m.m.

Riksdagen avslår motion

2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 20 och 21.

Reservation 8 (V)

*Användning av särskilda befogenheter***10. Avskiljningar**

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 14,

2021/22:1010 av Juno Blom m.fl. (L) yrkandena 2 och 3,

2021/22:1065 av Acko Ankarberg Johansson m.fl. (KD) yrkande 1 och

2021/22:1155 av Sofia Nilsson och Anders W Jonsson (båda C) yrkande 4.

Reservation 9 (SD, C, V, KD, L)

11. Vård i enskildhet och oberoende observatörer

Riksdagen avslår motion

2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 13 och 15.

Reservation 10 (V)

12. Särskild underrättelse till Ivo

Riksdagen avslår motion

2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 16.

Reservation 11 (SD, V)

Skolverksamheten inom Sis

13. Skolverksamheten inom Sis

Riksdagen avslår motion

2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 18 och 19.

Reservation 12 (V, L)

Barnrättsperspektivet och rätten för unga att komma till tals

14. Barns rätt att komma till tals

Riksdagen avslår motion

2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 9, 10 och 12.

Reservation 13 (V)

15. En fristående klagomålsfunktion

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 11 och

2021/22:1155 av Sofia Nilsson och Anders W Jonsson (båda C) yrkande 2.

Reservation 14 (C, V, L)

Tillsyn, kontroll och säkerhet

16. Intern kontroll och säkerhet

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 3 och

2021/22:1155 av Sofia Nilsson och Anders W Jonsson (båda C) yrkande 3.

Reservation 15 (SD, C, L)

Reservation 16 (V)

17. Ivo:s tillsynsinspektioner

Riksdagen avslår motion

2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 4.

Reservation 17 (SD, V)

Regeringens skrivelse

18. Regeringens skrivelse

Riksdagen lägger skrivelse 2020/21:215 till handlingarna.

Stockholm den 16 november 2021

På socialutskottets vägnar

Acko Ankarberg Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Acko Ankarberg Johansson (KD), Camilla Waltersson Grönvall (M), Ann-Christin Ahlberg (S), Per Ramhorn (SD), Mikael Dahlgvist (S), Sofia Nilsson (C), Ulrika Heindorff (M), Carina Ståhl Herrstedt (SD), Yasmine Bladelius (S), Dag Larsson (S), Linda Lindberg (SD), Nicklas Attefjord (MP), Pia Steensland (KD), Mats Wiking (S), Ulrika Jörgensen (M), Maj Karlsson (V) och Juno Blom (L).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet skrivelse 2020/21:215 Vård av unga vid Statens institutionsstyrelsens särskilda ungdomshem.

Riksdagen tillkännagav den 7 april 2021 för regeringen att den senast den 1 augusti 2021 skulle återkomma till riksdagen med en skrivelse som innehåller en bedömning av de insatser som krävs för att vården inom Statens institutionsstyrelsens särskilda ungdomshem ska vara säker såväl för de placerade unga som för personalen och för att en placering ska ge den unge den vård och behandling som krävs (bet. 2020/21:SoU33, rskr. 2020/21:236).

Regeringen överlämnade den 22 juli 2021 skrivelse 2020/21:215 Vård av unga vid Statens institutionsstyrelsens särskilda ungdomshem. Regeringen anför att den i skrivelsen redogör för genomförda, pågående och beslutade insatser när det gäller de frågor som tas upp i utskottsbetänkandet där tillkännagivandet behandlas (bet. 2020/21:SoU33). Regeringen anför att den genom skrivelsen anser att tillkännagivandet är slutbehandlat.

I enlighet med ett förslag från justitieutskottet beslutade riksdagen den 22 april 2021 om ett tillkännagivande till regeringen om en översyn av regleringen om slutna ungdomsvård (bet. 2020/21:JuU39, rskr. 2020/21:255). Enligt utskottsbetänkandet ska en utredning bl.a. utreda frågan om att flytta över ansvaret för den slutna ungdomsvården till Kriminalvården och utgångspunkten ska vara att en sådan flytt ska ske. Regeringen anför att den har för avsikt att göra en översyn av regleringen om slutna ungdomsvård och att Statens institutionsstyrelsens (Sis) vård av unga med stöd av lagen (1998:603) om verkställighet av slutna ungdomsvård (LSU) därför inte behandlas inom ramen för skrivelsen.

Ivo:s generaldirektör Sofia Wallström med medarbetare informerade utskottet den 23 september 2021 om myndighetens arbete med förstärkt tillsyn av placerade barn och unga.

Statssekreterare Tobias Lundin Gerdås på Socialdepartementet och Sis generaldirektör Elisabet Åbjörnsson Hollmark informerade den 14 september 2021 utskottet med anledning av regeringens skrivelse.

38 yrkanden i sex följdmotioner har väckts med anledning av skrivelsen.

En förteckning över de behandlade förslagen finns i en bilaga till betänkandet.

Bakgrund

Utskottet föreslog den 18 mars 2021 med stöd av sin initiativrätt enligt 9 kap. 16 § riksdagsordningen att riksdagen skulle ställa sig bakom det som utskottet

anfört om vård av unga vid Statens institutionsstyrelses särskilda ungdomshem och tillkännage detta för regeringen (bet. 2020/21:SoU33).

Utskottet anförde i betänkandet att situationen inom Sis är mycket bekymmersam och att väsentliga förändringar behöver ske. Enligt utskottet behöver personalens kompetens stärkas och vårdkedjan för de placerade unga tydliggöras och stärkas. Vidare understryker utskottet att det är av vikt att vården är kunskapsbaserad och jämlik samt att vårdens kvalitet följs upp. Dessutom anför utskottet att användningen av tvångsmedel behöver följas upp. Skolverksamheten är dessutom betydelsefull för att långsiktigt stärka de ungas situation.

Vidare anför utskottet att barnrättsperspektivet måste förtydligas, liksom rätten för unga inom Sis att bli hörda. Möjligheten att anmäla eventuella missförhållanden måste underlättas och följas upp, och även andra former av inflytande för placerade unga måste utvecklas.

Slutligen pekar utskottet på vikten av en väl fungerade tillsyn, liksom på behovet av en utvecklad och förstärkt extern och intern kontroll av verksamheten.

Vidare anför utskottet att regeringen i skrivelsen även bör ange på vilket sätt åtgärderna ska genomföras.

Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag den 7 april 2021 (rskr. 2020/21:236).

Utskottets överväganden

Uppföljning och extern granskning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om uppföljning och redovisning av verksamheten vid Sis särskilda ungdomshem och tillkännager detta för regeringen. Riksdagen avslår motionsyrkanden om en extern granskning. Riksdagen har inget att invända mot regeringens redovisning av det tidigare tillkännagivandet.

Jämför reservation 1 (SD, L).

Skrivelsen

Regeringens huvudsakliga bedömning är att de åtgärder som vidtagits och de åtgärder som initierats på senare tid kommer att få positiva effekter för vården av ungdomar på Statens institutionsstyrelses (Sis) särskilda ungdomshem. Medel har tillförts myndigheten i flera omgångar vilket bl.a. har bidragit till att Sis har kunnat utveckla sin verksamhet när det gäller kapacitet, kvalitet och säkerhet. Genom det s.k. kunskapslyftet har även en satsning på barnrättsfrågor genomförts. Vidare anför regeringen att en rad åtgärder av betydelse för vården vid de särskilda ungdomshemmen har föreslagits i budgetpropositionen för 2021.

Regeringen framhåller att den är medveten om att det kvarstår arbete med att åtgärda brister i Sis ungdomsvård och att missförhållanden inom myndigheten fortfarande förekommer. Regeringen har därför för avsikt att nära följa utvecklingen av vården vid Sis särskilda ungdomshem och verka för att vården ska bli så ändamålsenlig och rättssäker som möjligt. Regeringen har en årlig dialog med Sis där utmaningar och utvecklingsbehov diskuteras. Regeringskansliet arbetar med att granska och analysera de behov som identifierats inom Sis verksamhet under det gångna året. Även externa utredningar och granskningar beaktas i arbetet. Om ytterligare uppdrag behövs, kan sådana komma att ges till myndigheten framöver.

Regeringen framhåller vidare att det har framkommit vittnesmål om att barn och unga, både flickor och pojkar, som befinner sig på statliga ungdomshem har utsatts för sexuella övergrepp och trakasserier. Regeringen anför att den följer utvecklingen även när det gäller dessa missförhållanden.

Som framgår av avsnittet ovan anför regeringen att den genom skrivelsen anser att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Motionerna

Uppföljning och redovisning

I kommittémotion 2021/22:1157 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om årliga redovisningar till riksdagen. Motionärerna anför att skrivelsen visar på att verksamheten går i en gynnsam riktning men att problemen är djupa och kräver tid att rättas till. Regeringen bör därför återkomma med en uppföljning till utskottet där redovisade åtgärder följs upp två gånger per år tills det inte längre anses nödvändigt.

I motion 2021/22:1040 av Linda Lindberg m.fl. (SD) föreslår motionärerna i yrkande 2 ett tillkännagivande om att regeringen senast den 30 mars 2022 ska återkomma till riksdagen med en ny skrivelse om vård av unga på Statens institutionsstyrelses särskilda ungdomshem. I denna skrivelse önskar motionärerna få en uppföljning enligt tillkännagivandet till nuvarande skrivelse, samt en redogörelse med utvärderingar av de uppdrag som har slutredovisats eller kommer att slutredovisas under 2021.

I kommittémotion 2021/22:1155 av Sofia Nilsson och Anders W Jonsson (båda C) föreslås i yrkande 5 ett tillkännagivande om att regeringen senast den 1 augusti 2022 bör återkomma till riksdagen med en skrivelse som innehåller en bedömning av de fortsatta insatser som krävs för att vården inom Statens institutionsstyrelse ska vara säker såväl för de placerade unga som för personalen och för att en placering ska ge den unge den vård och behandling som krävs. Enligt motionärerna bör regeringen även i den nya skrivelsen ange på vilket sätt åtgärderna ska genomföras.

I kommittémotion 2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma till socialutskottet med en ny redogörelse med en tydlig bedömning, inklusive föregående analys, av vilka åtgärder som bör vidtas inom Sis. Vidare föreslås i yrkande 2 ett tillkännagivande om att regeringen löpande var sjätte månad bör återkoppla till socialutskottet om hur arbetet med att säkerställa vården inom Sis verksamhet bedrivs.

I kommittémotion 2021/22:1065 av Acko Ankarberg Johansson m.fl. (KD) föreslås i yrkande 2 ett tillkännagivande till regeringen om årliga redovisningar till riksdagen i särskilda skrivelser om situationen på Sis.

Extern granskning

I motion 2021/22:1040 av Linda Lindberg m.fl. (SD) föreslår motionärerna i yrkande 1 ett tillkännagivande om att en kommission ska inrättas med utredningsuppdraget att genomlysna och presentera förslag för att komma till rätta med den problematik som i dag genomsyrar Sis verksamhet.

I kommittémotion 2021/22:1010 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att det krävs en extern genomlysning av verksamheten hos Statens institutionsstyrelse i form av en haverikommission.

Utskottets ställningstagande

Bristerna i vården av unga vid Statens institutionsstyrelses särskilda ungdomshem har uppmärksammats under lång tid. I skrivelsen redogör regeringen för genomförda, pågående och beslutade insatser när det gäller de frågor som togs upp i det utskottsbetänkande som behandlar riksdagens tillkännagivande om vård av unga vid Statens institutionsstyrelses (Sis) särskilda ungdomshem. Av skrivelsen framgår även att regeringen är medveten om att det kvarstår arbete med att åtgärda brister i Sis ungdomsvård och att missförhållanden inom myndigheten fortfarande förekommer.

Utskottet välkomnar det förändringsarbete som Sis bedriver och avser att också i fortsättningen noga följa utvecklingen av vården vid Sis särskilda ungdomshem. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen senast den 19 april 2022 med en skrivelse som innehåller en bedömning av de fortsatta insatser som krävs för att vården inom Sis särskilda ungdomshem ska vara säker såväl för de placerade unga som för personalen och för att en placering ska ge den unge den vård och behandling som krävs. I skrivelsen bör regeringen även ange på vilket sätt åtgärderna ska genomföras. Vid behandlingen av den skrivelsen avser utskottet bl.a. att ta ställning till behovet av ytterligare en redovisning från regeringen i form av ännu en skrivelse. Utskottet föreslår att riksdagen med delvis bifall till motionerna 2021/22:1157 (M) yrkande 1, 2021/22:1040 (SD) yrkande 2, 2021/22:1155 (C) yrkande 5, 2021/22:411 (V) yrkandena 1 och 2 samt 2021/22:1065 (KD) yrkande 2 ställer sig bakom det som utskottet anför och tillkännager detta för regeringen.

När det gäller frågan om extern granskning av verksamheten vid Sis anser inte utskottet att riksdagen bör ta något initiativ. Motionerna 2021/22:1040 (SD) yrkande 1 och 2021/22:1010 (L) yrkande 1 bör avslås.

Redovisning av tillkännagivandet

Utskottet har inget att invända mot regeringens redovisning av tillkännagivandet.

Personalens utbildning och kompetens

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om utbildning och kompetens och om en oberoende granskning av Sis utbildningsprogram.

Jämför reservation 2 (M, V, L) och 3 (SD, V).

Skrivelsen

Regeringen gör bedömningen att det finns ett behov av att stärka arbetet inom kompetensförsörjningsområdet vid Sis. Mot den bakgrunden gav regeringen i mars 2021 Sis i uppdrag att ta fram en kompetensförsörjningsplan (S2021/02861). Regeringen anser att en kompetensförsörjningsplan där

behoven i verksamheten analyseras och prioriteras är nödvändig för att säkerställa att rätt kompetens finns att tillgå för att uppnå verksamhetens mål och stärka Sis vårduppdrag.

Regeringen ser positivt på det arbete med kompetenssatsningar som påbörjats inom myndigheten. Arbetet omfattar hela processen med att attrahera, rekrytera, utveckla och behålla medarbetare och chefer.

Sis har planerat för en myndighetsgemensam grundutbildning som ska säkerställa enhetlighet och jämlikhet i vården. Inriktningen är att den nya grundutbildningen ska bestå av olika delar som dels ger en myndighetsgemensam grund för samtliga nyanställda där bl.a. statsjänstemannarollen och Sis uppdrag lyfts fram, dels fokuserar särskilt på det klientnära arbetet på institution. Det senare varvas med teoretiska pass som etik och bemötande, trygghet och säkerhet, normkritiskt tänkande, suicidprevention, psykiatrisk kompetens, motiverande samtal, No Power No Lose (NPNL), traumamedveten omsorg, skolans betydelse och regelverk. Sis avser även att låta nya medarbetare i det klientnära arbetet få stöd av en utsedd erfaren kollega som handledare.

Under våren 2021 fattade Sis beslut om en ledarskapspolicy som syftar till att skapa en samsyn och en gemensam målbild för vad som är önskvärt ledarskap i Sis samt en ökad tydlighet om förväntningar på chefer och ledare. Sis gör även en satsning på ledningsgruppsutveckling i samtliga ledningsgrupper i myndigheten.

För att skapa tydlighet om arbetsuppgifter, skapa stabila arbetsgrupper, bredda rekryteringsunderlaget och skapa utbildningsvägar har myndigheten beslutat om tre nya befattningar med olika kompetenskrav och arbetsuppgifter. Befattningarna började gälla den 1 februari 2021.

Regeringen anför att Sis mot bakgrund av målgruppens heterogena och komplexa vårdbehov kan behöva fler medarbetare med högskoleexamen framöver. Behandlingsarbetet kan behöva professionaliseras så att det finns fler medarbetare med psykologisk behandlingskompetens eller terapeutisk utbildning.

Vidare anför att Sis gör bedömningen att det är angeläget att myndigheten har en väl fungerande lönebildning med konkurrenskraftiga löner för den kompetens som behövs i verksamheten och för att säkerställa kompetensförsörjningen i hela landet.

Motionerna

Utbildning och kompetens

I kommittémotion 2021/22:1157 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om kompetens och utbildning för personalen inom Sis-hem. Motionärerna framhåller bl.a. betydelsen av gemensam grundutbildning och fortbildning i värdegrund och kultur för att vården och behandlingen inom Sis ska ha förutsättningar att bli framgångsrik.

I kommittémotion 2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 6 anför motionärerna att ett tillkännagivande bör lämnas om att regeringen bör återkomma med en bedömning av på vilket sätt Sis utbildnings- och rekryteringsåtgärder kommer att förbättra vården för placerade barn och ungdomar.

Oberoende granskning av Sis utbildningsprogram

I kommittémotion 2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör vidta åtgärder för att innehållet i Sis utbildningsprogram granskas av oberoende forskare med gedigen kunskap, även internationellt, inom fältet.

Kompletterande information

Sis kompetensförsörjningsplan för 2022–2024

Av kompetensförsörjningsplanen framgår bl.a. att planen syftar till att säkerställa att myndigheten har ett enhetligt och systematiskt sätt att arbeta med ett antal utvalda kompetensförsörjningsaktiviteter som framgår av planen, både centralt och lokalt.

Vidare anføres att arbetet med kompetensförsörjningsplanen ska integreras med övrig verksamhetsplanering, budget och uppföljningsarbete. Genom uppföljning och utvärdering av aktiviteterna i planen ska myndigheten säkerställa att de genomförda aktiviteterna har gett förväntat resultat och att det långsiktiga arbetet med kompetensförsörjning fortgår. De genomförda kompetensförsörjningsaktiviteterna ska löpande utvärderas för att man dels ska kunna kompletteras med ytterligare insatser om verksamheten fortfarande saknar eller riskerar att sakna viss kompetens, dels ska kunna lyfta sådana insatser som fungerat väl. Sis har även fattat beslut om en ledarskapspolicy som syftar till att skapa en samsyn och en gemensam målbild för vad som är önskvärt ledarskap i Sis samt en ökad tydlighet om förväntningar på chefer och ledare. Sis gör även en satsning på ledningsgruppsutveckling i samtliga ledningsgrupper i myndigheten.

Barn och unga i samhällets vård

Regeringen gav den 7 oktober 2021 en särskild utredare i uppdrag att se över och föreslå åtgärder för öka kvaliteten i vården när barn och unga placeras i familjehem, jourhem, stödboende och hem för vård eller boende (HVB) samt Sis särskilda ungdomshem (dir 2021:84). Syftet är att säkerställa att barn och unga som placeras utanför det egna hemmet med stöd av socialtjänstlagen (2001:453) eller lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga ska garanteras trygghet, säkerhet och en i övrigt god vård. Barnkonventionen ska vara en utgångspunkt för arbetet och utredaren ska i uppdragets alla delar beakta barns och ungas erfarenheter. Uppdraget ska redovisas senast den 10 april 2023.

Av utredningens direktiv framgår att utredaren bl.a. har i uppdrag att analysera vilka åtgärder som behövs för att säkerställa att personalen som arbetar med barn och unga i samhällets vård har rätt kompetens i förhållande till målgruppen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar och ser positivt på den kompetensförsörjningsplan för åren 2022–2024 som Sis nyligen tog fram. Planen innehåller bl.a. en myndighetsgemensam grundutbildning med syftet att säkerställa enhetlighet och jämlikhet i vården. Här kan exempelvis nämnas teoretiska pass om etik och bemötande samt om trygghet och säkerhet. Det framgår vidare att de olika kompetensförsörjningsaktiviteterna ska utvärderas löpande. Vidare noterar utskottet Sis båda beslut om dels en ledarskapspolicy från våren 2021, dels tre nya befattningar med olika kompetenskrav och arbetsuppgifter som började gälla i februari 2021. Dessutom kan utskottet konstatera att utredningen om barn och unga i samhällsvård har i uppdrag att analysera vilka åtgärder som behövs för att säkerställa att personalen som arbetar med barn och unga i samhällets vård har rätt kompetens i förhållande till målgruppen. Utskottet anser sammantaget att riksdagen inte bör ta något initiativ när det gäller motionerna 2021/22:1157 (M) yrkande 2 och 2021/22:411 (V) yrkande 6. Motionerna bör avslås.

Inte heller när det gäller motion 2021/22:411 (V) yrkande 5 bör riksdagen ta något initiativ. Motionen bör avslås.

Omplaceringsrätt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om rätten att omplacera barn och unga.

Jämför reservation 5 (V, L)

Skrivelsen

När ett barn eller en ungdom ska vårdas utanför hemmet planeras vården på uppdrag av socialtjänsten som även ansöker om en placering på Sis ungdomshem. Med utgångspunkt i socialtjänstens vårdplan och uppdraget upprättar Sis en behandlingsplan som beskriver hur vården ska genomföras. Sis tar därefter, i samarbete med socialtjänsten, hand om den unge under själva placeringen.

Under vistelsen på Sis kan en omplacering till en annan institution inom Sis behövas bl.a. utifrån säkerhets- eller vård- och behandlingsperspektiv. Vid behov av omplacering gäller motsvarande process som för en placering och

Sis kan i nuläget inte omplacera ett barn eller en ungdom utan ett nytt beslut från socialtjänsten.

Av skrivelsen framgår att Sis anser att det skulle finnas fördelar med att myndigheten fick den yttersta bestämmanderätten när det gäller att fatta beslut om var barnet eller den unge inledningsvis ska placeras samt beslut om omplacering när barnet eller den unge behöver flyttas till ett annat ungdomshem inom Sis. För att Sis ska kunna omplacera barn och unga på ett rättssäkert sätt utifrån vad som är bäst för den unge ska samma krav ställas på Sis prövningar som i dag ställs på socialnämnden i samma situation.

Motionen

I kommittémotion 2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 17 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen inte bör låta Sis få egen beslutanderätt för omplacering inom sin egen verksamhet. Motionärerna anför att det av skrivelsen framgår att Sis anser att det finns fördelar med att de skulle få beslutanderätt om omplacering i de fall barnet eller den unge behöver flyttas till ett annat ungdomshem.

Utskottets ställningstagande

Av 11 § lagen om särskilda bestämmelser för vård av unga (LVU) följer att socialnämnden bestämmer hur vården av den unge ska ordnas och var han eller hon ska vistas under vårdtiden. Bestämmelsen är väl avvägd. Utskottet anser inte att det finns skäl för ett tillkännagivande från riksdagen med anledning av motion 2021/22:411 (V) yrkande 17. Motionen bör avslås.

Kunskapsbaserad och jämlik vård

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om alternativa placeringsformer för flickor och tillkännager detta för regeringen. Riksdagen avslår ett motionsyrkande om oberoende granskning av Sis behandlingsprogram.

Jämför reservation 5 (S, MP) och 6 (M, C, V, L).

Skrivelsen

Regeringen konstaterar att Sis fortfarande saknar adekvata behandlingsmetoder för vissa målgrupper, däribland unga flickor. Regeringen gav därför Statskontoret i mars 2021 i uppdrag att analysera förutsättningarna för Sis att bedriva vård av barn och unga som vårdas enligt LVU. Särskilt fokus i uppdraget ska läggas på vården av flickor (S2021/02644). Statskontoret ska bl.a. analysera om Sis har de förutsättningar som krävs för att leva upp till sitt

åtagande enligt Sis instruktion, förordningen (2007:1132) med instruktion för Statens institutionsstyrelse, och annan reglering när det gäller vård av barn och unga. Vid behov ska Statskontoret även lämna förslag på hur en mer ändamålsenlig vård av barn och unga kan säkerställas. Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2022.

Regeringen framhåller att även det uppdrag som lämnats till Socialstyrelsen om integrerad vårdform, Uppdrag om utvecklingsarbete avseende viss verksamhet vid Statens Institutionsstyrelse (S2019/00643), är relevant när det gäller yngre flickor med psykiatriska och neuropsykiatriska problem i kombination med svåra upplevelser och social utsatthet. Uppdraget ska redovisas senast den 30 september 2025. Delredovisningar av uppdraget ska lämnas årligen den 31 maj.

Vidare anför regeringen att det pågår flera verksamhetsnära utvecklingsprojekt på Sis som syftar till att fortsätta att utveckla vården utifrån bästa tillgängliga kunskap och skapa förutsättningar för en differentierad vård och förbättrad vårdkedja för Sis målgrupper. Under 2021 kommer särskilda satsningar att påbörjas inom Sis med målet att vården av flickor och kvinnor ska utvecklas för att bättre svara mot deras vårdbehov och för att garantera deras trygghet och säkerhet. Permanenta insatser som ska införas är särskilt förstärkta avdelningar (SFA) som ska ge specialanpassad vård för individer med omfattande psykiatrisk och neuropsykiatrisk problematik. Därutöver ska två pilotprojekt genomföras och utvärderas. Det är dels en satsning med resursförstärkning av öppna avdelningar, dels en satsning på minskad gruppstorlek och förstärkt vårdorganisation på vissa avdelningar för skolpliktiga flickor. Även det återfallsförebyggande arbetet ska stärkas.

Vidare anför regeringen att Sis nyligen tagit fram ett förfarande för att kvalitetssäkra myndighetens behandlingsprogram. Det innebär att pröva och godkänna den standard som behandlingsprogrammen ska hålla i fråga om programmens vetenskapliga förankring, metodologi och genomförbarhet i Sis verksamhet, vilket ska göras på sex olika nivåer.

Motionerna

Alternativa placeringsformer för flickor

I kommittémotion 2021/22:1157 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) anfördes i yrkande 3 att ett tillkännagivande bör lämnas om flickors behov av vård. Enligt motionärerna måste flickors trygghet och säkerhet vara en prioriterad fråga i det fortsatta utvecklingsarbetet.

I kommittémotion 2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 8 föreslår motionärerna att ett tillkännagivande lämnas om att regeringen bör ge lämplig myndighet i uppdrag att utreda möjligheten till fler alternativa placeringsformer, särskilt utifrån flickors behov.

Oberoende granskning av Sis behandlingsprogram

I kommittémotion 2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 7 föreslår motionärerna att ett tillkännagivande lämnas till regeringen om att den bör vidta åtgärder för att innehållet i Sis behandlingsprogram ska granskas samt utvärderas av oberoende forskare med gedigen kunskap inom fältet.

Utskottets ställningstagande

Regeringen konstaterar i skrivelsen att Sis saknar adekvata behandlingsmetoder för vissa målgrupper, bl.a. flickor. Utskottet noterar uppdraget i mars 2021 till Statskontoret att analysera förutsättningarna för Sis att bedriva vård av barn och unga som vårdas enligt LVU och att särskilt fokus i uppdraget ska ligga på vården av flickor. Vidare noterar utskottet uppdraget till Socialstyrelsen om en integrerad vårdform samt att särskilda satsningar ska påbörjas inom Sis under 2021 med målet att vården av flickor och kvinnor ska utvecklas för att bättre svara mot deras vårdbehov och för att garantera deras trygghet och säkerhet.

Utskottet anser att det är angeläget att flickors trygghet och säkerhet är en prioriterad fråga i det fortsatta utvecklingsarbetet. Enligt utskottet behövs det alternativa placeringsformer som är särskilt anpassade till flickors behov. Regeringen bör därför ge en lämplig myndighet i uppdrag att utreda möjligheten till sådana placeringsformer. Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motionerna 2021/22:1157 (M) yrkande 3 och 2021/22:411 (V) yrkande 8 ställer sig bakom det utskottet anför och tillkännager detta för regeringen.

Utskottet noterar att Sis nyligen tagit fram ett förfarande för att kvalitetssäkra myndighetens behandlingsprogram. Något tillkännagivande med anledning av 2021/22:411 (V) yrkande 7 är inte nödvändigt. Motionen bör avslås.

Uppföljning av vårdens kvalitet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om samverkan mellan socialtjänsten och Sis, en likvärdig kvalitetsuppföljning och inrättandet av ett oberoende expertråd m.m.

Jämför reservation 7 (M, C, V, KD, L) och 8 (V).

Skrivelsen

Regeringen anför att det trots de initiativ som tagits under senare år i form av t.ex. uppdrag till myndigheter för att säkerställa kvaliteten i vården, kvarstår många brister. Enligt regeringen behövs ett brett och samlat grepp om frågan om hur kvaliteten för barn i samhällets vård ska kunna säkerställas.

Regeringen avser därför att tillsätta en utredning som ska se över hur barnets bästa kan förstärkas för barn och unga i samhällsvård. Inom ramen för utredningen kommer även frågan om möjligheten för Sis att själv initiera en samordnad individuell plan (SIP) att utredas.

Vidare anför regeringen att den bedömer att uppföljningen av vårdkvaliteten brister. Socialtjänstens uppfattning om Sis vård och behandling har betydelse och vid varje avslutat ärende, och när en ungdom flyttas från en institution till en annan, ska en enkät skickas till socialtjänsten. Svarsfrekvensen på enkäten är och har varit låg de senaste åren. Sis har arbetat med att bl.a. revidera och förenkla enkäten för att öka svarsfrekvensen.

Regeringen anser att Sis löpande bör analysera och följa upp verksamheten för att tidigt upptäcka avvikelser eller missförhållanden och för att följa upp kvaliteten. Myndigheten behöver därför en bättre analys- och utvärderingsförmåga och Sis utvecklar ett verksamhetsstöd för att förbättra förutsättningarna för dokumentation och uppföljning. Sis behöver även säkerställa att myndigheten har ett bra it- och systemstöd för att effektivisera uppföljningen.

Motionerna

Kvalitetsuppföljning och samverkan

I kommittémotion 2021/22:1157 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om öppenhet och transparens inom Sis verksamhet. Vidare föreslås i yrkande 5 ett tillkännagivande om en skyldighet till återkoppling mellan Sis och socialtjänsten.

I kommittémotion 2021/22:1155 av Sofia Nilsson och Anders W Jonsson (båda C) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör överväga ytterligare åtgärder för att säkerställa likvärdig kvalitetsuppföljning på alla Statens institutionsstyrelsens ungdomshem.

Inrättandet av ett oberoende expertråd m.m.

I kommittémotion 2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 20 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör tillsätta ett oberoende och tvärvetenskapligt expertråd av erfarna forskare med uppdrag att ta reda på objektiva fakta om Sis-institutionerna. Vidare föreslås i yrkande 21 ett tillkännagivande om att regeringen bör ta initiativ till en särskild utlysning av forskningsmedel för gedigna effektstudier av Sis ungdomsvård, i kombination med omfattande registerstudier, som bör genomföras i samarbete med forskare även från discipliner för statistik och metodologisk expertis.

Kompletterande information

Barn och unga i samhällets vård

Som nämnts ovan har regeringen gett en särskild utredare i uppdrag att se över och föreslå åtgärder för öka kvaliteten i vården för barn och unga i samhällsvård (dir 2021:84).

I utredningens direktiv anges att det i dag saknas kunskap på samhällsnivå om huruvida vård utanför det egna hemmet faktiskt leder till förbättringar i barns och ungas liv, och att det är centralt att kunskapen om kvaliteten i vården av placerade barn ökar. Utredaren ska bl.a. analysera hur det kan skapas en nationell struktur för uppföljning av kvaliteten i vården av barn och unga som placerats utanför det egna hemmet som inkluderar kvalitetsaspekter som barn och unga tycker är relevanta. Utredaren ska även analysera hur det systematiska kvalitetsarbetet i kommunerna kan stärkas och föreslå de åtgärder som bedöms lämpliga.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att det är centralt att kunskapen om kvaliteten i vården av placerade barn ökar. Utskottet noterar i detta sammanhang att regeringen anger i skrivelsen att det i dag saknas tillräcklig uppföljning och analys av Sis verksamhet på myndighetsnivå. Detta är givetvis bekymmersamt och utskottet är därför positivt till att utredningen om barn och unga i samhällets vård har i uppdrag att analysera hur det kan skapas en nationell struktur för uppföljning av kvaliteten i vården av barn och unga som placerats utanför det egna hemmet. När det gäller den enkät som socialtjänsten besvarar i anslutning till en placering framgår av skrivelsen att svarsfrekvensen är och har varit låg de senaste åren. Det framgår vidare att enkäten inte fyller funktionen som verktyg för uppföljning. Utskottet ser därför positivt på Sis arbete med att revidera och förenkla enkäten i syfte att öka svarsfrekvensen. Vidare noterar utskottet att utredningen om barn och unga i samhällsvård ska analysera och föreslå hur det systematiska kvalitetsarbetet i kommunerna kan stärkas. Utskottet anser med hänvisning till det anförda inte att riksdagen bör ta något initiativ när det gäller motionerna 2021/22:1155 (C) yrkande 1, 2021/22:1157 (M) yrkandena 4 och 5. Motionerna bör avslås.

Utskottet är inte heller berett att ställa sig bakom förslagen i motion 2021/22:411 (V) yrkandena 20 och 21 om inrättande av ett oberoende expertråd m.m. Motionsyrkandena bör avslås.

Användning av särskilda befogenheter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om avskiljning, förtydligande av regler om vård i enskildhet m.m. samt särskild underrättelse till Ivo. Jämför reservation 9 (SD, C, V, KD, L), 10 (V) och 11 (SD, V).

Skrivelsen

För att kunna genomföra den vård som ungdomar har rätt till eller för att upprätthålla ordningen vid de särskilda ungdomshemmen har Sis särskilda befogenheter som regleras i LVU. De särskilda befogenheterna ger Sis lagstöd för att i vissa situationer begränsa barnets eller den unges grundläggande frihet. Regeringen anför att befogenheterna ska användas med omdöme och restriktivitet och ligga i linje med barnets rättigheter i enlighet med barnkonventionen. Vidare ska användningen av befogenheterna stå i rimlig proportion till syftet med åtgärden. Sedan oktober 2018 finns ny lagstiftning som rör rättssäkerheten vid genomförande av särskilda befogenheter. Den innebär bl.a. att tiden för avskildhet har kortats från 24 timmar till fyra timmar och att fler särskilda befogenheter ska vara möjliga att överklaga.

Regeringen framhåller att avskiljning endast får användas om åtgärden bedöms vara till den unges bästa. För att kunna bedöma den unges bästa måste denne få information och ges tillfälle att uttrycka sina åsikter. Hur och på vilket sätt den unges bästa bedömts och hur dennes åsikter har beaktats ska dokumenteras i den unges journal. Ett sätt att hämta in den unges åsikter är genom den trygghetsplan som upprättas när den unge kommer till hemmet. Efter att en tvångsåtgärd har vidtagits ska personalen undersöka om trygghetsplanen behöver ändras. Den unge ska även erbjudas ett uppföljande samtal där denne får berätta om sin upplevelse av åtgärden.

Regeringen anför att den har noterat ett ökat antal avskiljningar, i synnerhet för flickor. Regeringen har därför gett Ivo i uppdrag att förstärka tillsynen på de Sis-institutioner där flickor vårdas enligt LVU (S2021/03345). Ivo ska ha ett särskilt perspektiv på de unga flickornas delaktighet, säkerhet, trygghet och stöd samt personalens och de verksamhetsansvarigas kompetens. Användandet av avskiljning ska särskilt belysas och eventuella skillnader i användandet mellan institutionerna och dess orsaker analyseras. Uppdraget ska redovisas den 31 december 2022.

Vidare arbetar Sis för att under 2021 stärka kompetensen i vilka tvångsåtgärder som får vidtas genom att utbilda och vägleda medarbetare och chefer. För att bättre anpassa vårdbehovet för vissa grupper med utmanande beteende kommer Sis under 2021 även att anpassa ett antal avdelningar för att bättre bemöta vårdbehovet och därmed minska användningen av tvångsmedel.

I skrivelsen anför regeringen att den externa kontroll som införts när det gäller tvångsåtgärder inom psykiatrisk tvångsvård för unga kan vara av

intresse vid avskiljningar inom Sis. Sedan den 1 juli 2020 är vårdgivare skyldiga att anmäla vissa tvångsåtgärder inom psykiatrin till Ivo samt särskilt underrätta Ivo om en patient som är under 18 år blivit föremål för upprepade tvångsåtgärder under vårdperioden (19, 19 a, 20, 20 a, 22 a–22 c §§ lagen om psykiatrisk tvångsvård [1991:1128] och 8 § lagen [1991:1129] om rättspsykiatrisk vård).

Motionerna

Avskiljningar

I kommittémotion 2021/22:1155 av Sofia Nilsson och Anders W Jonsson (båda C) yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ge Statens institutionsstyrelse i uppdrag att presentera en plan för att minska antalet avskiljningar och säkerställa att omotiverade skillnader mellan institutionerna när det gäller avskiljningar upphör.

I kommittémotion 2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 14 föreslår motionärerna ett tillkännagivande om att regeringen bör genomföra de ändringar som krävs för att avskaffa möjligheten till avskiljning. Motionärerna framhåller att det i socialutskottets tillkännagivande finns en tydlig uppmaning till regeringen om att tvångsåtgärderna ska upphöra.

I kommittémotion 2021/22:1065 av Acko Ankarberg Johansson m.fl. (KD) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att tvångsmedel på sikt ska upphöra. Motionärerna betonar att de åtgärder som regeringen beskriver i skrivelsen inte är till fyllest i denna del.

I kommittémotion 2021/22:1010 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att det ska riktas ett särskilt fokus, både i myndighetens egna förbättringsarbete och den externa genomlysningen, på situationen för de yngsta som är placerade på Sis-hem. Motionärerna anför att många av dessa är flickor som på grund av sin ålder befinner sig i en särskilt utsatt situation och att antalet avskiljningar har ökat i denna grupp. Vidare föreslår motionärerna i yrkande 3 ett tillkännagivande om att avskiljningar måste avskaffas.

Vård i enskildhet och oberoende observatörer

I kommittémotion 2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 15 föreslår motionärerna ett tillkännagivande om att regeringen bör uppdraga åt lämplig myndighet att förtydliga reglerna om att vård i enskildhet ska omprövas fortlöpande. I yrkande 13 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör vidta åtgärder för att Sis ska tillsätta oberoende observatörer på varje institution. Motionärerna anför att observatörens uppdrag ska vara att observera och tillvarata barnens intressen i syfte att garantera trygghet och säkerhet.

Särskild underrättelse till Ivo

I kommittémotion 2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 16 föreslår motionärerna ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda om en bestämmelse ska införas om särskild underrättelse till Ivo när ett barn eller en ungdom som är placerad inom Sis har blivit föremål för upprepade tvångsåtgärder under placeringstiden. Motionärerna anför att en jämförelse kan göras med de ändringar som 2020 infördes i lagen om psykiatrisk tvångsvård (1991:1128) i syfte att förbättra villkoren för barn inom den psykiatriska tvångsvården.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis betona vikten av att de särskilda befogenheter som Sis har med stöd av LVU ska användas med omdöme och restriktivitet och ligga i linje med barnets rättigheter i enlighet med barnkonventionen. Vidare ska användningen av befogenheterna stå i rimlig proportion till syftet med åtgärden och tvångsåtgärden får endast vidtas om åtgärden bedöms vara till barnets bästa. Målet bör vara att användning av tvångsåtgärder ska upphöra.

Regeringen har noterat ett ökat antal avskiljningar i synnerhet för flickor. Utskottet ser därför positivt på regeringens uppdrag till Ivo om förstärkt tillsyn på de Sis-institutioner där flickor vårdas. Vidare noterar utskottet Sis arbete under 2021 med att stärka kompetensen när det gäller vilka tvångsåtgärder som får vidtas, liksom med att anpassa ett antal avdelningar för att bättre kunna bemöta vårdbehovet och minska användningen av tvångsmedel. Utskottet anser sammanfattningsvis att riksdagen inte behöver ta något initiativ när det gäller avskiljningar men avser att följa frågan noga. Motionerna 2021/22:411 (V) yrkande 14, 2021/22:1010 (L) yrkandena 2 och 3, 2021/22:1065 (KD) yrkande 1 och 2021/22:1155 (C) yrkande 4 bör avslås.

Utskottet kan konstatera att det av 15 d § LVU följer att vård i enskildhet ska prövas fortlöpande och alltid omprövas inom sju dagar från den senaste prövningen. Utskottet anser inte att riksdagen bör ta något initiativ när det gäller förtydligande av denna bestämmelse. Inte heller när det gäller förslaget om oberoende observatörer på varje Sis-institution bör riksdagen ta något initiativ. Motion 2021/22:411 (V) yrkandena 13 och 15 bör avslås.

Utskottet noterar att regeringen anser att den externa kontroll som införts när det gäller tvångsvårdsåtgärder inom psykiatrisk tvångsvård av unga kan vara av intresse när det gäller avskiljningar inom Sis. Utskottet anser inte att det finns något skäl för riksdagen att ta något initiativ med anledning av motion 2021/22:411 (V) yrkande 16. Motionen bör avslås.

Skolverksamheten inom Sis

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om skolverksamheten inom Sis.
Jämför reservation 12 (V, L).

Skrivelsen

Regeringen anför att Sis skolverksamhet är mycket betydelsefull för att långsiktigt stärka situationen för ungdomarna på Sis. För att undervisningen ska kunna anpassas till elevens förutsättningar och behov är det viktigt att relevant information från en överlämnande skola når Sis skolverksamhet.

Regeringen anför att den för att främja en obruten skolgång har tagit initiativ till myndighetsuppdraget om Sams, en rutin för samverkan, som Skolverket, Specialpedagogiska skolmyndigheten och Socialstyrelsen tagit fram. Det är regeringens uppfattning att det nu är viktigt att rutinen följs.

Det finns även en samverkansmodell (Sisam) för skola och socialtjänst vilken involverar tre parter: Sis särskilda ungdomshem, socialtjänsten och skolan i hemkommunen. Målet med modellen är att de placerade barnens och ungdomarnas skolgång ska fortlöpa utan avbrott, för att säkerställa att de får den utbildning de har rätt till och behöver.

Vidare har ett nytt arbetssätt för skolverksamhetens systematiska kvalitetsarbete när det gäller undervisningens kvalitet utvecklats. Arbetssättet innebär att skolans verksamhet kommer att kunna följas upp utifrån skoluppdraget i sin helhet jämfört med nuvarande uppföljning som fokuserat på utbildningens omfattning och elevernas deltagande i undervisningen.

Skolinspektionen presenterade den 6 maj 2021 en granskning av Sis skolverksamhet i rapporten Skola inom statlig tvångsvård – kvalitet och kontinuitet i utbildningen vid Sis särskilda ungdomshem. I Skolinspektionens granskning framkommer bl.a. att det finns svårigheter och svagheter i övergången från Sis till en mottagande skola efter placeringen, vilket riskerar att påverka kontinuiteten i elevernas skolgång. Skolinspektionens granskning är ett viktigt stöd i myndighetens fortsatta utveckling av verksamheten, och under 2021 ska en ny strategisk plan för Sis skolverksamhet 2022–2024 tas fram.

Motionen

I kommittémotion 2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 18 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör vidta åtgärder för att säkerställa att barn och unga inom Sis verksamhet får den utbildning de har rätt till enligt svensk lag. Vidare föreslås i yrkande 19 ett tillkännagivande om att regeringen bör tydliggöra vilket ansvar som åligger Sis för att gällande samverkansrutiner om att främja obruten skolgång följs.

Kompletterande information

Barn och unga i samhällets vård

Som nämnts ovan har regeringen gett en särskild utredare i uppdrag att se över och föreslå åtgärder för öka kvaliteten i vården när barn och unga placeras i samhällsvård (dir 2021:84).

I utredningens direktiv anförts att en fungerande skolgång är en av de viktigaste faktorerna för barnets eller den unges utveckling och att en fullföljd skolgång är avgörande för barns och ungas framtidsutsikter. Utredaren har därför i uppdrag att analysera vad som krävs för att placerade barn och unga ska få en väl fungerande skolgång och föreslå de åtgärder som bedöms lämpliga.

Utskottets ställningstagande

Som regeringen anför, och som utskottet underströk i betänkande 2020/21:SoU33, är Sis skolverksamhet mycket betydelsefull för att långsiktigt stärka de ungas situation. Utskottet kan också konstatera att det har vidtagits åtgärder för att stärka skolverksamheten inom Sis, dels i form av en rutin för att främja obruten skolgång (Sams), dels i form av en samverkansmodell (Sisam) som syftar till att säkerställa att de placerade barnen och ungdomarna får den utbildning de har rätt till och behöver. Skolinspektionens granskning av Sis skolverksamhet ska även ligga till grund för en ny strategisk plan för skolverksamheten inom Sis åren 2022–2024. Vidare noterar utskottet att utredningen om barn och unga i samhällsvård ska analysera vad som krävs samt föreslå åtgärder för att placerade barn och unga ska få en väl fungerande skolgång. Mot denna bakgrund anser inte utskottet att det finns skäl att föreslå ytterligare åtgärder och avstyrker motion 2021/22:411 (V) yrkandena 18 och 19.

Barnrättsperspektivet och rätten för unga att komma till tals

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om barns rätt att komma till tals och om en fristående klagomålsfunktion.

Jämför reservation 13 (V) och 14 (C, V, L).

Skrivelsen

Regeringen anför att den 2017 initierade ett kunskapslyft för barnets rättigheter i syfte att utveckla den praktiska tillämpningen av barnkonventionen i statliga myndigheter, kommuner och regioner. Barnombudsmannen fick regeringens uppdrag att ge stöd till särskilt utvalda

myndigheter där bl.a. Sis ingick (S2016/07875). Sis återrapporterade uppdraget till Socialdepartementet 2018 (S2018/02056) och i rapporteringen visade Sis både arbete med tidigare handlingsplaner och fortsatta utvecklingsområden för att beakta barnkonventionen inom myndigheten. Enligt regeringen fortsätter arbetet med handlingsplaner för att stärka barns och ungas rättigheter inom myndigheten.

I samband med att barnkonventionen blev svensk lag den 1 januari 2020 beslutade Sis i juni 2020 om en rutin för prövning av barnets bästa. Rutinen riktar sig till alla som ska fatta eller bereda beslut där en prövning av barnets bästa ska göras. Vidare ska Sis, i enlighet med sin instruktion, inför beslut eller andra åtgärder som kan röra barn bedöma konsekvenserna för barn och därvid ta särskild hänsyn till barns bästa. Det är myndighetens ledning som ansvarar för att barnkonventionen får genomslag i alla delar av verksamheten.

Barnets rätt att komma till tals i enlighet med artikel 12 i barnkonventionen är en grundprincip i konventionen. För att barns rättigheter ska kunna tillgodoses är det viktigt att de har förutsättningar att utkräva dem. Ett sådant utkrävande kan ske på olika sätt och det finns enligt regeringens bedömning ett antal tillvägagångssätt för detta. Regeringen anser att den behandlingsplan som Sis upprättar tillsammans med den unge är ett verktyg för att stärka barn och ungas delaktighet och inflytande. Ett annat verktyg är de intervjuer vid in- och utskrivning vid Sis där ungdomarna har möjlighet att uttrycka sina åsikter om bl.a. behov av hjälp, delaktighet och hur de har uppfattat vården. På verksamhetsnivå finns även möjlighet att uttrycka åsikter genom ungdomsråd och klientråd. Härutöver får alla barn och unga skriftlig information när de kommer till Sis ungdomshem om möjligheten att lyfta klagomål om vården. Av informationsbladet framgår bl.a. att klagomål kan vara både skriftliga och muntliga, och kan lämnas både till institutionen eller till någon tillsynsmyndighet.

Motionerna

Barns rätt att komma till tals

I kommittémotion 2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 9 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör göra en översyn för att säkerställa socialtjänstens skyldighet att följa upp beslut om placering och ha enskilda samtal med placerade barn och unga. Motionärerna anför att det är helt centralt att de unga ska ha kontinuerlig och nära kontakt med sin socialsekreterare. Vidare föreslår motionärerna i yrkande 10 ett tillkännagivande om att regeringen bör vidta åtgärder för att placerade barn och ungdomar inom Sis verksamhet på ett tryggt och säkert sätt ska ges möjlighet att framföra synpunkter oövervakat till en oberoende part. I yrkande 12 föreslår motionärerna ett tillkännagivande om att regeringen bör vidta åtgärder för att förtydliga att barns och ungas åsikter måste få framföras vid tillsynsinspektioner.

En fristående klagomålsfunktion

I kommittémotion 2021/22:1155 av Sofia Nilsson och Anders W Jonsson (båda C) föreslås i yrkande 2 ett tillkännagivande om att regeringen bör se över hur det kan inrättas en klagomålsfunktion som är fristående från Statens institutionsstyrelse och dess ungdomshem. Motionärerna framhåller att ungdomar och klienter som kan behöva framföra klagomål står i ett starkt beroendeförhållande till personalen vid den egna institutionen.

I kommittémotion 2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 11 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör tillsätta en utredning om hur rätten till en oberoende klagorättsmekanism ska säkerställas.

Kompletterande information

Barn och unga i samhällets vård

Som nämnts ovan har regeringen gett en särskild utredare i uppdrag att se över och föreslå åtgärder för öka kvaliteten i vården när barn och unga placeras i samhällsvård (dir 2021:84).

Av utredningens direktiv framgår att flera barnrättsorganisationer pekar på att barn och unga inte alltid upplever att de har möjlighet att föra fram klagomål på vården och att det därför finns anledning att se över om det behövs åtgärder som underlättar för placerade barn att klaga på vården. Utredaren ska analysera vad som krävs för att säkerställa att barn och unga kommer till tals i utredningar som berör dem, undersöka om det behövs åtgärder för att barn och unga lättare ska kunna framföra klagomål på vårdens innehåll samt analysera hur barns och ungas synpunkter löpande ska tillvaratas i socialnämndens och Sis systematiska kvalitetsarbete.

Utskottets ställningstagande

Barns och ungas egna upplevelser av vården är en viktig informationskälla för att utveckla vården. Barnets rätt att komma till tals i enlighet med artikel 12 i barnkonventionen är dessutom en grundprincip i konventionen. Utskottet noterar de olika tillvägagångssätt som regeringen nämner i skrivelsen och som enligt regeringen ger barnen förutsättningar att utkräva denna rätt. Samtidigt konstaterar utskottet att de tillvägagångssätt som tagits fram i syfte att underlätta för placerade barn och unga att vara delaktiga och framföra åsikter inte alltid upplevs som tillräckliga. Utskottet ställer sig därför positivt till att utredningen om barn och unga i samhällsvård har i uppdrag att analysera vad som krävs för att säkerställa att barn och unga kommer till tals när det gäller vårdens innehåll och kvalitet. I detta sammanhang vill utskottet även påminna om den ansvarige socialsekreterarens skyldighet enligt 13 a § LVU att göra regelbundna personliga besök vid institutionen och ha enskilda samtal med den unge. Mot denna bakgrund finner inte utskottet skäl att föreslå ytterligare åtgärder och avstyrker motion 2021/22:411 (V) yrkandena 9, 10 och 12.

Inte heller när det gäller motionerna 2021/22:411 (V) yrkande 11 och 2021/22:1155 (C) yrkande 2 om en oberoende klagomålsfunktion finner utskottet skäl att föreslå ytterligare åtgärder. Motionerna bör avslås.

Tillsyn, kontroll och säkerhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om intern kontroll och säkerhet samt om Ivo:s tillsynsinspektioner.

Jämför reservation 15 (SD, C, L), 16 (V) och 17 (SD, V).

Skrivelsen

Tillsyn och kontroll

Regeringen konstaterar att det i dagsläget finns flera aktörer som utövar tillsyn över Sis verksamhet. Verksamheten granskas bl.a. av Ivo och JO, och under 2021 har en myndighetsövergripande rutin för planering och uppföljning av åtgärder beslutats och införts. Vidare genomförde Skolinspektionen en tematisk kvalitetsgranskning av Sis skolverksamhet under 2020.

Regeringen anför att den under senare år vidtagit åtgärder för att utveckla den statliga tillsynen bl.a. i enlighet med Tillitsdelegationens förslag om en lärande tillsyn (SOU 2018:48). Sis har framfört flera förslag på åtgärder för att utveckla tillsynen i linje med en lärande tillsyn bl.a. genom dialogmöten, egengranskning och inkluderande tillsyn.

Vidare har Sis i en begäran till regeringen den 23 mars 2021 skrivit att myndighetens bedömning är att det finns behov av att förstärka den interna tillsynen inom Sis. Sis anför att en sådan funktion skulle få i uppgift att löpande och oberoende från verksamheten utföra tillsyn, kontroll och analyser för att identifiera missförhållanden eller andra brister vid de särskilda ungdomshemmen och LVM-hemmen. Funktionen skulle ansvara för att utföra intern tillsyn genom inspektioner i form av fysiska besök i kärnverksamheten och där granska ett antal sakområden. Funktionen skulle få i uppgift att uppmärksamma och påtala missförhållanden eller andra brister samt angelägna utvecklingsområden, men även lyfta goda exempel från verksamheten och därmed skapa ett lärande i organisationen.

Säkerhet

Regeringen anför att den under de senaste åren ökat Sis anslag för bl.a. kapacitetsökning som i sin tur innebär ett tillförsäkringande av ändamålsenliga lokaler. Regeringen har även gett Sis ett uppdrag om att förstärka säkerhetsarbetet inom Sis som ska leda till en trygg och säker vårdmiljö för såväl ungdomar som personal (S2020/07612). Uppdraget redovisades i mars 2021 och har bl.a. resulterat i differentierade avdelningar för LVU respektive ungdomar som placeras enligt lagen (1998:603) om verkställighet av sluten

ungdomsvård, inrättande av en ny säkerhetsavdelning, förstärkt skal- och perimeterskydd, fler och modernare kameror m.m. För att skapa ytterligare trygghet för de unga och personalen samt mot bakgrund av de rymningar och fritagningar som föregåtts av kontakter med utomstående via mobiltelefon och internet, anser regeringen att användningen av elektroniska kommunikationstjänster och elektronisk övervakning inom LSU-vården bör ses över. Regeringen har för avsikt att tillsätta en utredning som ser över användningen av elektroniska kommunikationstjänster inom Sis ungdomsvård.

Vidare ska Sis enligt regleringsbrevet för 2021 redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att stärka säkerhetsskyddet för personal, ungdomar och klienter. Av redovisningen ska även framgå vilken effekt de vidtagna åtgärderna haft eller förväntas få.

Motionerna

Intern kontroll och säkerhet

I kommittémotion 2021/22:1155 av Sofia Nilsson och Anders W Jonsson (båda C) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen skyndsamt bör återkomma till riksdagen med en beskrivning av hur man avser att stärka Statens institutionsstyrelses interna kontroll samt rutiner vid allvarliga händelser.

I kommittémotion 2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 3 föreslår motionärerna ett tillkännagivande till regeringen om att ge Arbetsmiljöverket i uppdrag att öka omfattningen av kontrollen av Sis verksamhetsstruktur och organisation. Motionärerna anför att antalet inrapporterade händelser om hot och våld riktade mot personal inom ungdomsvården har ökat och att det behövs en genomlysning av de organisatoriska förutsättningarna för att utvärdera verksamheten och vidta ändamålsenliga åtgärder.

Ivo:s tillsynsinspektioner

I kommittémotion 2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 4 föreslår motionärerna ett tillkännagivande om att regeringen bör ge Ivo i uppdrag att öka antalet tillsynsinspektioner av Sis verksamhet per år.

Kompletterande information

Budgetpropositionen för 2022

Regeringen anför i budgetpropositionen att det är viktigt med en trygg, rättssäker och ändamålsenlig vård- och behandlingsmiljö för ungdomar och klienter samt en säker arbetsmiljö för personal vid Statens institutionsstyrelse. Hög säkerhet är en förutsättning för såväl god vård och behandling som en trygg och säker miljö. Även att personalen har rätt kompetens bidrar till en

rättssäker vård av god kvalitet. Dessutom är många av Sis lokaler i behov av omfattande underhålls- och renoveringsarbete.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen att anslaget till Statens institutionsstyrelse ökas med 100 miljoner kronor för 2022 och beräknar att anslaget bör ökas med 140 miljoner kronor från 2023 och framåt, för att myndigheten långsiktigt ska kunna säkerställa att barn och unga får en säker vård med hög kvalitet. Regeringen anför att det långsiktiga arbetet med att bygga ut kapaciteten, säkerheten och kompetensen i verksamheten därmed kan fullföljas (prop. 2021/22:1, utg.omr. 9, anslag 4:6, s.165)

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att det finns flera externa aktörer som utövar tillsyn över Sis verksamhet, bl.a. Ivo och JO. Utskottet noterar vidare att Sis begäran om en förstärkt intern tillsyn bereds i Regeringskansliet.

När det gäller frågan om säkerhet noterar utskottet att regeringen under de senaste åren har ökat Sis anslag, vilket enligt regeringen gjort det möjligt att anskaffa ändamålsenliga lokaler. I budgetpropositionen för 2022 föreslår regeringen en ytterligare ökning av anslaget till Sis för att myndigheten långsiktigt ska kunna säkerställa att barn och unga får en säker vård med hög kvalitet. Utskottet noterar vidare att ett regeringsuppdrag som redovisats av Sis under året har resulterat i bl.a. differentierade avdelningar för LVU respektive för ungdomar som placeras enligt lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård. Regeringen avser vidare att tillsätta en utredning som ser över användningen av elektroniska kommunikationstjänster inom Sis ungdomsvård. Slutligen noterar utskottet uppdraget till Sis att redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att stärka säkerhetsskyddet för personal, ungdomar och klienter, liksom vilken effekt som åtgärderna haft eller förväntas få. Utskottet anser sammantaget att det inte finns skäl för riksdagen att ta något initiativ när det gäller motionerna 2021/22:411 (V) yrkande 3 och 2021/22:1155 (C) yrkande 3. Motionerna bör avslås.

Inte heller när det gäller motion 2021/22:411 (V) yrkande 4 bör riksdagen ta något initiativ. Motionen bör avslås.

Regeringens skrivelse

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger regeringens skrivelse till handlingarna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.

Reservationer

1. Extern granskning, punkt 2 (SD, L)

av Per Ramhorn (SD), Carina Ståhl Herrstedt (SD), Linda Lindberg (SD) och Juno Blom (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2021/22:1010 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 1 och
2021/22:1040 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Regeringen har redogjort för de insatser och åtgärder som i dag vidtas inom Sis verksamhet för att nå en trygg boendeform med god vård och omsorg. De brister som framkommit är emellertid av så allvarlig karaktär att insatserna och åtgärderna inte är tillräckliga och det behövs en extern granskning av verksamheten. Mot denna bakgrund anser vi att det bör tillsättas en kommission med uppdrag att genomlysna hela Sis verksamhet. Kommissionen bör även redovisa vilka åtgärder som behöver vidtas för att komma till rätta med de allvarliga brister och problem som finns inom Sis verksamhet. Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

2. Utbildning och kompetens, punkt 3 (M, V, L)

av Camilla Waltersson Grönvall (M), Ulrika Heindorff (M), Ulrika Jörgensen (M), Maj Karlsson (V) och Juno Blom (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 6 och
2021/22:1157 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 2.

Ställningstagande

Personalens utbildning och kompetens är av avgörande betydelse för att vården och behandlingen inom Sis ska ha förutsättningar att bli framgångsrik. Det innebär bl.a. att fler medarbetare med relevant utbildning behöver rekryteras, t.ex. medarbetare med psykologisk behandlingskompetens och terapeutisk utbildning, för att tillgodose målgruppens komplexa vårdbehov.

Det innebär också att det behöver finnas ett strategiskt tänkande när det gäller såväl grundutbildning som fortbildning och kompetensutveckling. Kraven måste vara högt ställda bl.a. för en grundutbildning där myndighetens gemensamma värdegrund och kultur tydliggörs för samtliga medarbetare.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder för att såväl grundutbildningen som fortbildningen och kompetensutvecklingen för de anställda inom Sis ska ses över samt återkomma med en bedömning av hur Sis utbildnings- och rekryteringsåtgärder kommer att förbättra vården för placerade barn och ungdomar.

3. Oberoende granskning av Sis utbildningsprogram, punkt 4 (SD, V)

av Per Ramhorn (SD), Carina Ståhl Herrstedt (SD), Linda Lindberg (SD) och Maj Karlsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 5.

Ställningstagande

I dag utbildas medarbetarna inom Sis i modellen No Power No Lose (NPNL) för att förebygga våld och hot inom organisationen. Det finns emellertid flera internationella modeller för att förebygga hot och våld som utgår från helt andra delar än NPNL och som utvärderats i betydligt större utsträckning och under längre tid. Innehållet i Sis utbildningsprogram bör granskas av oberoende forskare med gedigen kunskap, även internationellt, inom fältet. Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

4. Omplaceringsrätt, punkt 5 (V, L)

av Maj Karlsson (V) och Juno Blom (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 17.

Ställningstagande

Av skrivelsen framgår att Sis anser att det finns fördelar med att ge myndigheten beslutanderätt om placering i de fall ett barn eller en ungdom behöver flyttas till ett annat boende. Detta skulle emellertid få betydande negativa konsekvenser eftersom socialtjänstens insyn och delaktighet i placeringen och vården därmed skulle minska avsevärt. Regeringen bör inte låta Sis få egen beslutanderätt för omplacering inom sin egen verksamhet.

5. Alternativa placeringsformer för flickor, punkt 6 (S, MP)

av Ann-Christin Ahlberg (S), Mikael Dahlqvist (S), Yasmine Bladelius (S), Dag Larsson (S), Nicklas Attefjord (MP) och Mats Wiking (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna
2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 8 och
2021/22:1157 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 3.

Ställningstagande

Vi noterar att den nyligen tillsatta utredningen om Barn och unga i samhällets vård har i uppdrag att lämna förslag bl.a. på hur kvaliteten i vården av barn och unga som placeras utanför det egna hemmet kan säkerställas. Vi anser därför att det inte behövs något tillkännagivande från riksdagen. Motionerna bör avslås.

6. Oberoende granskning av Sis behandlingsprogram, punkt 7 (M, C, V, L)

av Camilla Waltersson Grönvall (M), Sofia Nilsson (C), Ulrika Heindorff (M), Ulrika Jörgensen (M), Maj Karlsson (V) och Juno Blom (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 7.

Ställningstagande

För att säkerställa att de behandlingsprogram som används utgår från bästa möjliga kunskap och beprövad erfarenhet behövs insyn och granskning utifrån. Sis behandlingsprogram bör granskas och utvärderas av oberoende forskare med gedigen kunskap inom fältet. Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

7. Kvalitetsuppföljning och samverkan, punkt 8 (M, C, V, KD, L)

av Acko Ankarberg Johansson (KD), Camilla Waltersson Grönvall (M), Sofia Nilsson (C), Ulrika Heindorff (M), Pia Steensland (KD), Ulrika Jörgensen (M), Maj Karlsson (V) och Juno Blom (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2021/22:1155 av Sofia Nilsson och Anders W Jonsson (båda C) yrkande 1 och
2021/22:1157 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkandena 4 och 5.

Ställningstagande

Statskontorets myndighetsanalys (2020:7) visar att det finns stora variationer i Sis-institutionernas rapportering av bl.a. klagomål, synpunkter och avvikelser och att det behövs bättre stödsystem för sammanställning och analys. Den myndighetsgemensamma uppföljningen av innehållet och

kvaliteten i vården och behandlingen är i dag begränsad. Ytterligare åtgärder bör övervägas för att säkerställa en likvärdig kvalitetsuppföljning på samtliga Sis-institutioner.

Vidare behöver transparensen mellan socialtjänsten och Sis förbättras och samarbetet konkretiseras. I dag sker t.ex. ingen återkoppling på den enkät som socialtjänsten besvarar i anslutning till en placering och ingen information ges om hur enkäten används. Det bör införas en skyldighet för Sis att återkoppla resultatet på enkäten till socialtjänsten för att öka transparensen och öppenheten när det gäller den unges vård och behandling. Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

8. Inrättandet av ett oberoende expertråd m.m., punkt 9 (V)

av Maj Karlsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 20 och 21.

Ställningstagande

Det bör genomföras effektstudier av Sis verksamhet för att få svar på om Sis-institutionerna gör den nytta de förväntas göra. Det bör tillsättas ett objektivt och tvärvetenskapligt expertråd av erfarna forskare med uppdrag att ta fram objektiva fakta om Sis-institutionerna. Vidare bör särskilda forskningsmedel utlysas för effektstudier av Sis ungdomsvård, i kombination med registerstudier. Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

9. Avskiljningar, punkt 10 (SD, C, V, KD, L)

av Acko Ankarberg Johansson (KD), Per Ramhorn (SD), Sofia Nilsson (C), Carina Ståhl Herrstedt (SD), Linda Lindberg (SD), Pia Steensland (KD), Maj Karlsson (V) och Juno Blom (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 14,
2021/22:1010 av Juno Blom m.fl. (L) yrkandena 2 och 3,
2021/22:1065 av Acko Ankarberg Johansson m.fl. (KD) yrkande 1 och
2021/22:1155 av Sofia Nilsson och Anders W Jonsson (båda C) yrkande 4.

Ställningstagande

I socialutskottets tillkännagivande finns en tydlig uppmaning till regeringen om att tvångsåtgärden avskiljningar ska upphöra. I skrivelsen redovisas det arbete som pågår inom Sis för att minska behovet av avskiljningar och andra tvångsåtgärder, men det krävs fler insatser inom detta område. De åtgärder som regeringen beskriver i skrivelsen är inte till fyllest i denna del och mer behöver göras för att användningen av tvångsåtgärder ska upphöra. Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

10. Vård i enskildhet och oberoende observatörer, punkt 11 (V)

av Maj Karlsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 13 och 15.

Ställningstagande

Sis får endast använda särskilda befogenheter, t.ex. vård i enskildhet, om åtgärden står i rimlig proposition till dess syfte. Det har emellertid framkommit att beslut om vård i enskildhet inte har dokumenterats i enlighet med gällande rutin och att omprövningar av vård i enskildhet gjorts utan att föregås av någon egentlig bedömning av om behov faktiskt föreligger. Regeringen bör uppdra åt lämplig myndighet att förtydliga reglerna om att vård i enskildhet ska omprövas fortlöpande.

Vidare bör regeringen vidta åtgärder för att oberoende observatörer ska tillsättas på samtliga Sis institutioner som ska tillvarata barnens intressen och garantera trygghet och säkerhet.

11. Särskild underrättelse till Ivo, punkt 12 (SD, V)

av Per Ramhorn (SD), Carina Ståhl Herrstedt (SD), Linda Lindberg (SD) och Maj Karlsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 16.

Ställningstagande

År 2020 ändrades lagen om psykiatrisk tvångsvård (1991:1128) i syfte att förbättra villkoren för barn inom den psykiatriska tvångsvården. Bland annat infördes en bestämmelse om särskild underrättelse till Ivo om en patient som är under 18 år har blivit föremål för upprepade tvångsåtgärder under vårdperioden. Det bör utredas om en motsvarande bestämmelse bör införas när det gäller barn och unga som är placerad inom Sis. Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

12. Skolverksamheten inom Sis, punkt 13 (V, L)

av Maj Karlsson (V) och Juno Blom (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 18 och 19.

Ställningstagande

Av Sis årsredovisning för 2020 framgår att den schemalagda undervisningen minskat och att detta bl.a. beror på bristen på ändamålsenliga skollokaler och svårigheter att planera och organisera undervisningen med beaktande av säkerhetsaspekter. Att barn och unga vårdas inom en verksamhet som inte hittar organisatoriska lösningar för att tillförsäkra dem deras rätt till skolgång är allvarligt. Åtgärder bör vidtas för att säkerställa att barn och unga inom Sis verksamhet får den utbildning de har rätt till enligt svensk lag.

Det är även oklart vad som görs för att säkerställa en obruten skolgång för barn och unga när en placering inom Sis innebär ett skolbyte och vilket ansvar

som åligger Sis för att rutinerna inom myndighetsuppdraget Sams följs. Det bör tydliggöras vilket ansvar som åligger Sis för att gällande samverkansrutiner om att främja obruten skolgång följs. Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

13. Barns rätt att komma till tals, punkt 14 (V)

av Maj Karlsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 9, 10 och 12.

Ställningstagande

Barn och unga som placeras på institution lever ett utsatt liv och det är centralt att de unga har en kontinuerlig och nära kontakt med sin socialsekreterare. En översyn bör genomföras för att säkerställa att socialtjänsten fullföljer sin skyldighet att följa upp beslut om placering och att enskilda samtal genomförs med placerade barn och unga.

Eftersom barn och unga som är placerade på en Sis-institution står i ett starkt beroendeförhållande till personalen vid den egna institutionen bör åtgärder även vidtas för att de unga på ett tryggt och säkert sätt ska ges möjlighet att framföra synpunkter oövervakat till en oberoende part. Åtgärder bör vidtas för att förtydliga att barns och ungas åsikter måste få framföras vid tillsynsinspektioner. Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

14. En fristående klagomålsfunktion, punkt 15 (C, V, L)

av Sofia Nilsson (C), Maj Karlsson (V) och Juno Blom (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 11 och
2021/22:1155 av Sofia Nilsson och Anders W Jonsson (båda C) yrkande 2.

Ställningstagande

Sverige har fått kritik för avsaknaden av en oberoende klagomålsmekanism på institutioner som Sis, och FN:s barnrättskommitté har ställt frågan hur Sverige säkerställer att barn har tillgång till en oberoende klagorätt. Även vid Statskontorets översyn av Sis hantering av klagomål inom hälso- och sjukvården 2018 rekommenderades Sis att inrätta en klagomålsfunktion som är fristående från institutionerna. Det är rimligt att barn och unga som vistas på institution i en utsatt ställning kan vända sig till en fristående funktion för att framföra klagomål. Det bör tillsättas en utredning om hur rätten till en oberoende klagorättsmekanism, fristående från Sis-institutionerna, kan inrättas. Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

15. Intern kontroll och säkerhet, punkt 16 (SD, C, L)

av Per Ramhorn (SD), Sofia Nilsson (C), Carina Ståhl Herrstedt (SD), Linda Lindberg (SD) och Juno Blom (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:1155 av Sofia Nilsson och Anders W Jonsson (båda C) yrkande 3 och avslår motion

2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 3.

Ställningstagande

Socialutskottet framhöll i betänkande 2020/21:SoU33 att såväl den interna som den externa kontrollen av verksamheten behöver stärkas men i regeringens skrivelse aviseras inte några ytterligare åtgärder för att stärka kontrollen av verksamheten. Med tanke på den allvarliga situation som myndigheten befinner sig i är det dessutom olyckligt att regeringen ännu inte följt upp Sis begäran om en förstärkt intern tillsyn.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan samt skyndsamt återkomma till riksdagen med en beskrivning av hur man avser att stärka Sis interna kontroll och rutiner vid allvarliga händelser.

16. Intern kontroll och säkerhet, punkt 16 (V)

av Maj Karlsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 3 och
avslår motion

2021/22:1155 av Sofia Nilsson och Anders W Jonsson (båda C) yrkande 3.

Ställningstagande

Antalet inrapporterade händelser om hot och våld riktade mot personal inom ungdomsvården har ökat och det behövs en genomlysning av hela verksamheten i syfte att se om dess organisation är ändamålsenlig. Regeringen bör ge Arbetsmiljöverket i uppdrag att kontrollera Sis verksamhetsstruktur och organisation.

17. Ivo:s tillsynsinspektioner, punkt 17 (SD, V)

av Per Ramhorn (SD), Carina Ståhl Herrstedt (SD), Linda Lindberg (SD) och Maj Karlsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 4.

Ställningstagande

Ivo inspekterar samtliga särskilda ungdomshem minst en gång per år men den s.k. frekvenstillsynen har minskat från två gånger till en gång per år. Inom institutionsvården får inte alltid barns och ungas livssituation det utrymme som skulle behövas vid tillsynsinspektioner, och möjligheten att faktiskt upptäcka brister skulle sannolikt öka om antalet inspektioner utökades. Ivo bör årligen genomföra fler tillsynsinspektioner inom Sis verksamhet. Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2020/21:215 Vård av unga vid Statens institutionsstyrelsens särskilda ungdomshem.

Följdmotionerna

2021/22:411 av Maj Karlsson m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till socialutskottet med en ny redogörelse med en tydlig bedömning, inklusive föregående analys, av vilka åtgärder som bör vidtas inom Sis och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkoppla löpande till socialutskottet var sjätte månad om hur arbetet med att säkerställa vården inom Sis verksamheter bedrivs och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge i uppdrag åt Arbetsmiljöverket att öka omfattningen av kontrollen av Sis verksamhetsstruktur och organisation och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge i uppdrag åt Ivo att öka antalet tillsynsinspektioner av Sis verksamheter per år och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder för att innehållet i Sis utbildningsprogram granskas av oberoende forskare med gedigen kunskap, även internationellt, inom fältet och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med en bedömning av på vilket sätt Sis utbildnings- och rekryteringssatsningar kommer att förbättra vården för placerade barn och ungdomar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder för att innehållet i Sis behandlingsprogram granskas samt utvärderas av oberoende forskare med gedigen kunskap inom fältet och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge lämplig myndighet i uppdrag att utreda möjligheten

- till fler alternativa placeringsformer, särskilt utifrån flickors behov, och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör göra en översyn för att säkerställa socialtjänstens skyldighet att följa upp beslut om placering och ha enskilda samtal med placerade barn och unga och tillkännager detta för regeringen.
 10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder för att placerade barn och ungdomar inom Sis verksamheter på ett tryggt sätt ska ges möjlighet att framföra synpunkter oöverbakat till en oberoende part och tillkännager detta för regeringen.
 11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning om hur rätten till en oberoende klagorättsmekanism ska säkerställas och tillkännager detta för regeringen.
 12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder för att förtydliga att barns och ungas åsikter måste få framföras vid tillsynsinspektioner och tillkännager detta för regeringen.
 13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder för att Sis ska tillsätta oberoende observatörer på varje institution och tillkännager detta för regeringen.
 14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör göra de ändringar som krävs för att avskaffa möjligheten till avskiljning och tillkännager detta för regeringen.
 15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge i uppdrag åt lämplig myndighet att förtydliga reglerna om att vård i enskildhet ska omprövas fortlöpande och tillkännager detta för regeringen.
 16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda om en bestämmelse ska införas om särskild underrättelse till Ivo när ett barn eller en ungdom som är placerad inom Sis har blivit föremål för upprepade tvångsåtgärder under placeringstiden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen inte bör låta Sis få beslutanderätt för omplacering inom sin egen verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
 18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder för att säkerställa att barn och unga inom Sis verksamheter får den utbildning de har rätt till enligt svensk lag, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tydliggöra vilket ansvar som åligger Sis för att gällande samverkansrutin om att främja obruten skolgång följs och tillkännager detta för regeringen.

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta ett oberoende och tvärvetenskapligt expertråd av erfarna forskare med uppdrag att ta reda på objektiva fakta om Sis-institutionerna och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till en särskild utlysning av forskningsmedel för gedigna effektstudier av Sis ungdomsvård, i kombination med omfattande registerstudier, som bör genomföras i samarbete med forskare även från discipliner för statistik och metodologisk expertis, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:1010 av Juno Blom m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det krävs en extern genomlysning av verksamheten hos Statens institutionsstyrelse i form av en haverikommission och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör riktas ett särskilt fokus, både i myndighetens egna förbättringsarbete och i den externa genomlysningen, på situationen för de yngsta som är placerade på Sis, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskiljningar måste avskaffas och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1040 av Linda Lindberg m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en kommission med utredningsuppdraget att genomlysna och presentera förslag för att komma till rätta med den problematik som i dag genomsyrar Sis verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen senast den 30 mars 2022 ska återkomma till riksdagen med en ny skrivelse om vård av unga på Statens institutionsstyrelsens särskilda ungdomshem och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1065 av Acko Ankarberg Johansson m.fl. (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tvångsmedel på sikt ska upphöra och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om årliga redovisningar till riksdagen i en särskild skrivelse om situationen på Sis och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1155 av Sofia Nilsson och Anders W Jonsson (båda C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga ytterligare åtgärder för att säkerställa

- likvärdig kvalitetsuppföljning på alla Statens institutionsstyrelses ungdomshem och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över hur det kan inrättas en klagomålsfunktion som är fristående från Statens institutionsstyrelse och dess ungdomshem och tillkännager detta för regeringen.
 3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör återkomma till riksdagen med en beskrivning av hur man avser att stärka Statens institutionsstyrelses interna kontroll samt rutiner vid allvarliga händelser och tillkännager detta för regeringen.
 4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Statens institutionsstyrelse i uppdrag att presentera en plan för att minska antalet avskiljningar och säkerställa att omotiverade skillnader mellan institutionerna vad gäller avskiljningar upphör och tillkännager detta för regeringen.
 5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen senast den 1 augusti 2022 bör återkomma till riksdagen med en skrivelse som innehåller en bedömning av de fortsatta insatser som krävs för att vården inom Statens institutionsstyrelse ska vara säker såväl för de placerade unga som för personalen och för att en placering ska ge den unge den vård och behandling som krävs, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:1157 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om årliga redovisningar till riksdagen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kompetens och utbildning för personalen inom Sis-hem och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om flickors behov av vård och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om öppenhet och transparens inom Sis verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skyldighet till återkoppling mellan Sis och socialtjänst och tillkännager detta för regeringen.